

על עיקר הדין. וא"כ זה מתוך גם לענין
אמירת הקטרת.

סימן תקס"ה פ"ה ד. טוב לומר
בתחנונים שאחר תפילת המנחה
לאחר אלקי נצור וכו' רבון כל
העולמים גלוי וידוע לפניך וכו'.

במדומה דכסידורים זה כתוב על מענית
יחיד, אבל כאן בשו"ע משמע דראוי
לומר כן אף במענית ליצור וכן אמר לי מורנו
הגר"ם שליט"א שמאל בכף הימין והתחיל
לנהוג כן. ושו"ר דכתב כן במטה אפרים סי'
תר"צ והוסיף דאם שכת ולא אמרו במנחה אז
יכול לאמרו בערבית במוצאי המענית.

סימן תקפ"א. נוהגים לקום באשמורת
לומר פליחות ותחנונים מראש חדש
אלול.

הנה בשו"ע סי' תקס"ה ס"ה אימא אין היחיד
רשאי לומר י"ג מדות דרך תפילה ובקשת
רחמים דדבר שבקדושה הם אבל אם בא
לאומרם דרך קריאה בעלמא אומרם. וכ' במ"צ
דהיינו בניגון וטעמים.

ובשמוע לכא' דכה"ג זה בגדר קריאה ולימוד
תורה ולא בגדר תפילה של י"ג
מדות. ויש בזה נ"מ דהרי אסור להתפלל כשיש
מחזירו ריח רע שאין לו עיקר אבל שרי ללמוד
ע"י סו"ס ע"ט.

והנה צ"י מ"ו ס"ט דעת המחבר דמדינא
שרי לומר פסוקים דרך תחנונים קודם
ברכת התורה אלא דראוי לחוש לשיטה המצרכת
ברכת התורה, והרמ"א חולק ומיקל לאמרם
בלא ברכה"ת, והמ"צ כתב דלמעשה ראוי לומר
ברכה"ת קודם פליחות. ועכ"פ אם הוא ביחידות

מגילה מקהילה אחרת ואז יקראו בצרכה
כמנהגנו וכמבואר במ"צ סי' ת"ז סקי"ט -
לכא' הם יקראו מצעו"י דעי' סי' תרל"ז
לענין מגילת אסתר דמי שהוא חנוס קצת יוכל
לשמוע מגילת אסתר מצעו"י ולכא' ה"ה
במנחה הליצור לקריאת איכה ומבואר ענין זה
בס' הלכות בין המצרים ע' נ"ו מהגרמ"מ
קארפ שיחי'. ואף יוכלו לקרוא המגילה מצעו"י
ולהתפלל ערבית רק כלילה דודאי אין הסדר
מעכצ. ועי"ש עוד שכתב דליצור שלא קראו
כלילה במגילה כשירה ונודמן להם מגילה
כשירה ציוס אז יקראו ציוס בצרכה דחיוצ
הקריאה הוא בט"ז לא שנה יום אז לילה.
ולפ"ז אם יש צידם לקרות אז מצעו"י עת"צ
אז ציוס ת"צ עדיף לקרוא ציוס ת"צ ולא
מצעו"י ערב ת"צ.

סימן תקנ"ט פ"ד. כתב הרמ"א דא"א
פמים הקטרת בשחרית.

הנה מנהג יש להשלים ולומר במנחה שש"י
ואין כאלקינו ופטוס הקטרת. וק"ל הא
קטרת בא בצקר ובין הערבים ואין בהם
תשלומין וא"כ עתה בזמן המנחה הרי כבר
עבר זמן קטרת דלפרא והרי אנו בני אשכנז
אין נוהגים לומר קטורת במנחה א"כ מהי"ת
לומר בת"צ במנחה קטרת. ושו"ר בספר אשי
ישראל סמ"ד אות קע"ו דהציא דכיוצ"צ הקשה
מהרי"ל דיסקין על אמירת שש"י בת"צ במנחה
הא השיר הוא בקרבן תמיד אשר תמיד של
שחר כבר עבר זמנו ומה יש עתה ענין לומר
השיר שכבר עבר זמנו ותי' דכיון דגם בתמיד
של ציה"ע יש שיר במקדש אלא דאין אנו
נוהגים לומר השיר גם במנחה כיון דפעמים
זה כבר נמשך לחוך הלילה אבל בת"צ השאירו

השיטות דבשבת שובה מעכב אם לא הזכיר מלך בצרכה מעין שבע, מ"מ אם חל ר"ה בשבת ולא הזכיר מלך בצרכה מעין שבע לא יעכב בגלל סדרת רבי אבלי.

והנה יש לטעון דכיון דעשאוהו קדש בחפילה איך יעשוהו חול לבדתי להזכיר המלך, ואף אם סעד קודם החפילה מ"מ כיון דעשה קידוש היום ועשאו קדש אז ח"א לחזור ולעשותו חול.

והנה מפורסם הוא טענת מו"ר הגאב"ד דפוניצ' זי"ע על חידושו של רבי אבלי זי"ע לענין המלך הקדוש וטען מו"ר דהא דינא דהמלך הקדוש ל"ה מדינא דר"ה אלא הוי מדינא דעשי"ת וזה הוי מיד מהלילה. ואולי י"ל דר' אבלי מדבר לפי מנהגם דהיו מחפלים ערבית מצעו"י ועדיין אין דין עשי"ת וכל הזכרת המלך הוי רק מדין יו"ט דר"ה וע"ז חידש חידושו. וע"ע צביה"ל ח"א סמ"ב.

עוד סברא יש באחרונים עי' שו"ת צנין שלמה ושו"ת אג"מ או"ח ח"א סי' ק"ע להאדק אח דברי רבי אבלי כיון דמבואר בר"ה ח' ב' אין צי"ד של מעלה דנים עד שיקדשו צי"ד של מטה את החדש וכיון דצי"ד של מטה יושבים רק ביום ח"כ לילה אינו זמן דין, וענין הזכרת מלך הוא בא מחמת המשפט וכמש"כ רש"י בצרכות י"ב ב' דמוכירין המלך הקדוש לפי שבימים הללו הוא מראה מלכותו לשפוט את העולם.

והנה באג"מ שם מחדש דכיון דצי"ד של מטה יושבים רק מנן החמה לכן אם התפלל אדם שחרית קודם הנה"ח ושכח אמירת המלך זה לא מעכב.

וקורא י"ג מדות בטעמים אז ודאי יהי מחויב לכו"ע לומר בחפילה צרכה"ת, דעתה הוי גדר לימוד תורה.

והנה כל פסוקא דלא פסקי' משה אנו לא פסקינן ל' והא דאנו מפסיקים בתוך הפסוק בחיבת ונקא היינו כיון דאמרינן י"ג מדות דרך תפילה לא דרך לימוד תורה. והעירו האחרונים עי' ספר התעוררות תשובה ח"ב סק"מ דא"כ כשהוא ביחדי וקורא הי"ג מדות בטעמים אטו אסור להפסיק בחיבת ונקא, וכח דמ"מ הרי ליצור אומרים אותו דרך תחנונים וכ"ה לגבי יחיד דמסתמא אף הוא אינו מתכוין דרך קריאה בתורה ממש אלא דרך בקשה ורק מפני שאינו רשאי לומר אותם כדרך לכן קוראן בטעמים ולכן רשאי היחיד ג"כ לסיים בתבת ונקא, וצ"ב דא"כ יש לאסור כשיש רי"ר מחזירו.

סימן תקפ"ב. תפילות עשרת ימי תשובה.

בשעה"צ סק"ד הביא חידושו של הגאון רבי אבלי שאם שכח המלך הקדוש כליל ר"ה אינו מעכב כמו דאין מעכב הזכרת ר"ח כלילה כיון דאין מקדשין את החדש כלילה. והרבה יש באח' בנדון זה.

ועי' טענת השעה"צ דדברי ר' אבלי הי' שייך אילו הי' מתפלל תפילת חול אצל לא עתה שהתפלל תפילת יו"ט ולא הזכיר המלך דממנ"פ אינו יולא. והגרשו"א זל"ל כתב במנחת שלמה דמ"מ בצרכהמ"ז של ליל ר"ה אם שכח יעו"י אינו חוזר אף דכלל יו"ט חוזר מחמת חסרון הזכרה דכאן יש הסברא דאין מקדשין את החדש כלילה. כן ראינו טוענין דגם לפי